

Framtiden Byggutveckling AB

Granskning av verksamhetsåret 2018

Lekmannarevisorerna har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsåret 2018.

Våra iakttagelser och bedömningar framgår av granskningsredogörelsen som bifogas.

Vårt uttalande till årsstämman lämnas i en granskningsrapport. Granskningsrapporten skickas till bolaget *efter* det att styrelsen beslutat att fastställa årsredovisningen. Uttalandet i granskningsrapporten grundar sig på granskningsredogörelsen.

Vi vill betona vikten av att styrelsen vidtar lämpliga åtgärder med anledning av den rekommendation som lämnas och vi vill därför ha ett yttrande från styrelsen. Av yttrandet ska framgå vilka åtgärder som bolaget har gjort eller planerar att göra med anledning av rekommendationen. Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 20 juni 2019.

Göteborg den 18 januari 2019

Lars Bergsten
lekmannarevisor utsedd av
kommunfullmäktige

Lars-Ola Dahlqvist
lekmannarevisor utsedd av
kommunfullmäktige

Framtiden Byggutveckling AB - granskning av verksamhetsåret 2018

Januari 2019

Framtiden Byggutveckling AB – Granskning av verksamhetsåret 2018

Diarienummer: 0179/18

Lekmannarevisorer: Lars Bergsten och Lars-Ola Dahlqvist

Yrkesrevisor: Peter Håkansson

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Granskning av verksamheten	5
<i>Grundläggande granskning</i>	5
<i>Resor i tjänsten</i>	6
Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering	12
Språkbruk och revisionstermer	13

Sammanfattning

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Årets granskning av bolaget omfattar:

- grundläggande granskning
- resor i tjänsten.

Granskningen visar att delar av bolagets verksamhet har brister som behöver åtgärdas. Därför lämnar vi följande rekommendation:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att resor i tjänsten företas i enlighet med Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten och Skatteverkets krav.

I övrigt bedömer vi att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Granskning av verksamheten

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning och styrning samt interna kontroll och en fördjupad granskning.

Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Det innebär att revisorerna löpande följer styrelsens protokoll och handlingar och informerar sig om verksamheten. Granskningen omfattar följande delar:

- följsamhet mot kommunfullmäktiges ägardirektiv
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag
- följsamhet mot kommunfullmäktiges budget
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- följsamhet mot kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning
- styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi
- beslutsunderlag
- hantering av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

lakttagelser

Den grundläggande granskningen visar inte på några avvikelser.

Bedömning

Lekmannarevisorernas översiktliga bedömning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som omfattats av den grundläggande granskningen.

Resor i tjänsten

Utgångspunkter i granskningen

Lekmannarevisorerna har granskat bolagets rutiner för resor i tjänsten. I Göteborgs Stad genomförs tjänsteresor med olika syften. Oavsett varför en tjänsteresa genomförs ska resan gagna verksamheten och i förlängningen staden. Felaktigheter eller oklara syften med resor kan orsaka förtroendeskador som drabbar både anställda och förtroendevalda i Göteborgs Stad. Felaktigheter kan även påverka den allmänna tilltron till offentligt ägda verksamheter. Därför är resor ett område där det är särskilt viktigt med en god intern kontroll. Hur resor ska genomföras regleras i Göteborgs Stads policy, med tillhörande riktlinjer, för resor i tjänsten. Policyn föreskriver att:

- de minst klimatpåverkande färdmedlen ska väljas
- resor ska genomföras på ett kostnadsmedvetet sätt
- färsätt och logi ska väljas så att arbetstiden utnyttjas effektivt
- webb- och videomöten ska ersätta resor när det är lämpligt
- säkerhet och arbetsmiljö ska vägas in vid val av resa.

Syfte och metod

Granskningens syfte är att bedöma om styrelsen har en tillräcklig intern kontroll avseende resor i tjänsten. Granskningen har genomförts genom att ta del av bolagets styrande dokument, genom intervjuer och genom stickprov av 15 resehändelser. Som framgår i följande stycken har dessa stickprov tagit fasta på olika sorters resor, såväl utlandsresor, resor inom Sverige och resor inom Göteborg.¹ Utöver att utgå från stadens policy och riktlinjer för resor i tjänsten används Skatteverkets vägledningar avseende studie- och konferensresor respektive förmåner som revisionskriterier. Därtill har Göteborgs Stads attestregler och bolagets attestinstruktion använts som revisionskriterier.

lakttagelser

Rutiner för resor i tjänsten

Enligt stadens riktlinjer för resor i tjänsten ska befogenhetsfördelning för resa, konferens och logi anges i en lokal anvisning. Detta krav gäller både för resor inom Sverige och utomlands. Medan stadens riktlinjer medger att förvaltningar och bolag i lokala anvisningar kan precisera

¹ Bolagets resor inom Göteborg har bland annat granskats genom att ta del av sex körjournaler som har upprättats när medarbetare använt egen bil.

ytterligare aktiviteter och beslut utöver de som nämns i policyn och riktlinjen säger riktlinjen att dessa anvisningar i sådana fall ska ha stadens policy och riktlinje som minsta nivå. Stadens riktlinje anger också att stadens förvaltningar och bolag ansvarar för att klimatkompensera för de resor som görs med bil och flyg, samt för att följa upp efterlevnaden av policyn och riktlinjerna.

Bolaget har ingen lokal anvisning för resor i tjänsten. Däremot finns en kortare skrivning om hur resor ska göras i bolagets personalhandbok. Vi noterar i sammanhanget att de skrivningar som finns i personalhandboken inte är fullt ut förenliga med stadens riktlinje. Enligt personalhandboken ska man som medarbetare i första hand resa med tåg, därefter flyg och i sista hand med eget färdmedel.

Enligt stadens riktlinje ska medarbetare – om det inte går att gå eller cykla till resmålet – resa kollektivt: det vill säga med spårvagn, buss eller tåg. Går det inte att resa kollektivt ska medarbetaren välja stadens bilar före taxi. I sista hand får privat bil användas, men det ska i så fall vara beslutat av chef. Vad gäller flyg får det enbart ske när resan är längre än 50 mil enkel väg, eller om annat färdmedel inte är realistiskt utifrån en sammanvägning av policyns olika faktorer.

Bolaget har inte följt upp policyns och riktlinjernas efterlevnad.

Val av färdmedel

Som framgår ovan ska stadens medarbetare resa kollektivt och om det inte är görbart välja stadens bilar, taxi eller i sista hand privat bil. Stickprovsgranskningen visar att bolaget på olika sätt och vid olika tillfällen inte har levt upp till detta krav. Vi noterar att medarbetare i bolaget i något fall har tagit egen bil till Landvetter och i andra fall tagit taxi. Granskningen visar också att medarbetare använt egen bil för såväl kortare som längre resor i Göteborg.

När en medarbetare använder egen bil ska hen fylla i en körjournal. I denna ska man ange resväg, när resan började och slutade, körsträcka, utlägg för parkering samt trängselskatt. Granskningen visar att körjournaler inte har fyllts i fullständigt, men att ansvarig chef ändå har attesterat dem. Bland annat har ersättning betalats ut för parkeringsutlägg, utan att kvitton har bifogats körjournalen. Granskningen visar också att bolaget haft som rutin att medarbetarna inhämtar ett muntligt godkännande av närmsta chef vid användandet av egen bil.

Under granskningens gång har bolaget vidtagit åtgärder för att tydliggöra och formalisera under vilka omständigheter egen bil får användas. Styrelsen beslutade den sjätte december 2018 om en avvikelse från stadens resepolicy. Av beslutet framgår att bolagets medarbetare i undantagsfall, och när arbetssituationen så kräver, får använda egen bil i tjänsten. Undantaget gäller enbart om medarbetarna inte kan resa kollektivt eller använda de leasade bilar som bolaget har tillgå.

Undantaget ska vara individuellt och godkännas av närmsta chef som ska rapportera beslutet halvårsvis. För att avgöra i vilken omfattning undantag behöver göras ska samtliga byggprojekt genomlysas.

Vad gäller bolagets rutiner för tjänsteresor som sträcker sig utanför Göteborg noterar vi inga avvikelser. Stickproven visar att resor inom landet har gjorts med tåg.

Syften och program

Enligt Skatteverkets rättsliga vägledning för studie- och konferensresor är utgångspunkten att en tjänsteresa inte ska beskattas. Detta gäller dock endast under vissa förutsättningar. Det ska vara en renodlad studie- eller konferensresa, vilket innebär att nöjesinslag får förekomma, men att de ska vara försumbara. För att en resa ska räknas som en studie- eller konferensresa ska den ha ett syfte som på ett tydligt sätt bidrar till arbetsgivarens verksamhet. Enligt Skatteverket ska vidare arbetstiden vara minst sex timmar per dag.² För att kunna avgöra både syftet med resan och om den innehållit sex timmars arbete per dag – eller minst 30 timmar fördelade över en vecka – är det viktigt att det finns program som beskriver vad resenären gjort. För att nöjesinslagen inte ska bli för omfattande bör också resans totala längd beaktas.

Granskningen visar att bolaget i varierande utsträckning lever upp till ovanstående krav. När bolagets medarbetare ska åka på en studie- eller konferensresa utanför Göteborg godkänns den muntligt av närmsta chef. Undantaget är utlandsresor som godkänns av styrelsen. Stickprovsgranskningen har uppmärksammat fem resor till Stockholm och fyra utlandsresor till Kroatien, Polen, Tyskland och Frankrike. De fyra utlandsresorna har beslutats av styrelsen.

De underlag för resorna till Stockholm som vi har tagit del av visar att samtliga seminarier/konferenser hade tydliga anknytningar till bolagets verksamhet. I två av de fem fallen har vi kunnat ta del av program som visar att resan innehållit sex timmars arbete per dag. I övriga fall har vi fått tillgång till presentationer, eller dylikt, som styrker aktivitetens koppling till bolagets verksamhet.

Vad gäller utlandsresorna så har vi för resan till Polen kunnat ta del av ett konferensprogram. För resorna till Frankrike och Tyskland har vi fått allmän information om de båda mässorna som var resmålen, Mipim respektive Expo real. För resan till Mipim, men inte till Expo real, har vi fått dokumentation som beskriver vilka aktiviteter som vi deltog på. För

² <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.7/324023.html>

resan till Kroatien framgår det av styrelsebeslutet att resan syftade till att besöka ett kroatiskt byggbolag inför ett förestående avtalsförhållande. Vi har inte kunnat ta del av något program, eller liknande, för resan. Däremot framgår av en mejlkonversation, som vi har tagit del av, att resenärerna utöver att träffa det kroatiska byggbolaget också skulle besöka en byggplats.

Av intervjuer med företrädare för bolaget framgår det att styrelsen önskar en mer fullödiga underlag inför utlandsresor och att bolagets reserutiner i detta avseende kommer att förändras.

Vad gäller de granskade resornas totala längd fann vi inte att man rest till resmålet oskäligt tidigt innan konferensen/mässan/besöket, eller att man stannat kvar på resmålet oskäligt länge.

Beställning och attest av resor

Enligt stadens riktlinjer för resor ska resa och logi beställas genom Göteborgs Stads upphandlade resetjänst. Enligt bolagets attestinstruktion äger ingen rätt att slutattestera personliga utgifter, bland vilka resor och traktamenten räknas. Dessa typer av utgifter ska alltid attesteras av överordnad chef. Vad gäller vd:s utgifter ska dessa attesteras av styrelsens ordförande eller vice ordförande. Om slutattesten av ordförande eller vice ordförande sker efter utbetalning ska vd:s egna utgifter utbetalningsattesteras av ekonomichefen. Detta innebär att ekonomichefen gör en bedömning om kostnaden är rimlig och förenlig med verksamheten.

Granskningen visar att de totalt nio resorna inom och utanför landet överlag har hanterats i enlighet med stadens riktlinjer. Vad gäller tågresor till och från Stockholm har de beställts genom den upphandlade resetjänsten, liksom de flygresor som har gjorts. I de fall resorna till Stockholm har medfört övernattnings har hotell beställts genom resetjänsten.

När vd deltog vid fastighetsmässan Mipim beställdes flyg, men inte logi, genom resetjänsten. Logi, som beställdes genom mässarrangören, betalades via en utlandsbetalning. Vi noterar också att hotell för den resa som gjordes till Polen inte beställdes genom stadens resetjänst. Hotellet betalades istället på plats av en av de två resenärerna. Vederbörande redovisade denna kostnad som ett utlägg i sin reseräkning. Anledningen till detta förfarande är enligt bolaget att det inte gick att beställa boende på den aktuella orten genom stadens resetjänst.

Attester har genomförts på ett korrekt sätt. I några få fall noterar vi att vd:s kostnader har utbetalningsattestats av ekonomichefen i enlighet med ovanstående rutin.

Reseräkningar

Enligt Skatteverket ska en anställd som har betalat utgifter i samband med en tjänsteresa som är att anse som företagets utgifter få skattefri ersättning för dessa. En reseräkning kan utgöra ett underlag för att betala ut dessa skattefria kostnadsersättningar samt för att betala ut traktamenten. En reseräkning kan också utgöra ett underlag för skattepliktiga förmåner. Fri kost vid en tjänsteresa kan i vissa fall betraktas som en skattepliktig förmån för den anställde som arbetsgivaren ska göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter för.³

Granskningen visar att bolaget har brustit i detta avseende och att bolagets medarbetare inte har upprättat reseräkningar på ett konsekvent sätt vid tjänsteresor. I de nio resehändelserna som nämns ovan har de totalt 13 resenärerna inkommit med tre reseräkningar.

Bedömning

Lekmannarevisorerna gör bedömningen att det förekommer brister i bolagets rutiner avseende resor i tjänsten och att styrelsen därmed inte har garanterat en tillfredställande intern kontroll i detta avseende.

Stadens riktlinjer för resor i tjänsten säger att förvaltningar och bolag i lokala anvisningar kan precisera aktiviteter och beslut som inte nämns i policyn och riktlinjerna. Mot bakgrund av styrelsens beslut att i undantagsfall låta medarbetarna använda egna bilar i tjänsten anser vi att styrelsen bör ta fram och besluta om en lokal anvisning för resor i tjänsten som bland annat tydliggör detta. I de undantagsfall som privat bil får användas är det viktigt att körjournaler fylls i på ett korrekt sätt och att erforderliga underlag bifogas dessa. Att körjournaler fylls i korrekt är viktigt av flera skäl; dels för att kunna betala ut korrekta ersättningar, dels för att bolaget framgent ska kunna klimatkompensera i enlighet med stadens riktlinjer.

Vi bedömer vidare att bolaget behöver stärka följsamheten mot Skatteverkets regler och vägledningar. För att kunna avgöra i vilka fall medarbetarna ska förmånsbeskattas för exempelvis måltider, och för att kunna räkna ut korrekta traktamenten, är det viktigt att reseräkningar upprättas. För att följa Skatteverkets krav att den effektiva arbetstiden vid studie- eller konferensresor är minst sex timmar per dag bör bolaget utveckla rutinerna för resor så att syften och program på ett konsekvent sätt biläggas resans underlag.

³ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/358230.html?date=2016-12-27>

För att säkerställa att stadens policy och riktlinjer för resor i tjänsten följs bör bolaget också följa upp efterlevnaden av dessa dokument.

Som en följd av ovanstående bedömningar riktar vi följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att resor i tjänsten företas i enlighet med Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten och Skatteverkets krav.

Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av kommunfullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer (gruppen benämns som Stadsrevisionen). Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses i regel två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder som nämnden eller bolaget har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se